

sojorno a París, dedico una estona a la contemplació d'aquelles botiguetes grises on es venen pomells de flors; quatre flors artísticament col·locades, fent relleu, balancejant-se graciosament, entre una quantitat grossa de rama de diferents colors i formes, i, moltes vegades, deixant anar l'olor d'una essència que els ha estat encomanada per obra de polvoritzador. Són poms de flors que dissimulen la manca d'elements primordials; però són poms que il·lusionen i que porto a la meua taula d'estudi i que contemplo, enyoradís, cada vegada que descanso del meu treball. En tornar a casa, em migro fins que vaig a la nostra típica Rambla de les Flors, i contemplo, embadalit, aquells poms atapeïts de flors esclatants de vida, de colors homogenis, o dels més diversos, sempre impressionants, escampant arreu el sospir de les nostres contrades, en forma d'essència pròpia, que s'intensifica tot el que pot, per imposar-se i dominar l'aliena... Com poden col·locar-s'hi quatre fulles verdes que els complementin?... Aquests són els nostres poms de flors, que resulten símbol de l'exemplar i múltiple obra del nostre il·lustre biografiat. Vegeu si n'és de difícil voler-lo ornamentar amb algunes consideracions, que han de ressaltar esquifides, encara que siguin ordides per tota una bona voluntat i inspirades per l'afecte que he servat per a ell sempre.

El vaig conèixer i, per tant, hi vaig intimar, tot seguit, quan ambdós érem estudiants. Estudiants d'aquella nissaga que sabia actuar dintre l'adolescència, amb manifestacions puerils, si voleu, però manifestacions de joia i d'alegria, que feien canviar en riallera la faç seriosa d'aquells mestres nostres; que, no solament no sabien renyar-nos per les nostres entremaliadures, sinó que fins en festes estudiantils, que havien honorat amb la seva presència, van ensenyar-nos, cantant-la amb nosaltres, la llegendària cançó d'*El Morrut*, cant de guerra i d'expansió entusiasta de generacions estudiantils pretèrites. El vaig conèixer, quan vàrem constituir agrupaments on es debatien assumptes mèdics, s'iniciaven estudis de Biologia i es colleccionaven peces d'Anatomia Patològica, coses que exigien més sacrifici econòmic, que no estava al nostre abast, que bona voluntat; que la bona voluntat ens sobreeixia constantment quan es tractava de coses d'estudi. No ens deixàvem més que per anar cadascú a les seves obligacions hospitalàries: ell, com Intern de l'Hospital del Sagrat Cor, i el que té l'honor de dirigir-se a vosaltres, com Intern de la Facultat de Medicina. El vaig conèixer i ens vam confondre, molt aviat, en la mateixa manera de pensar i de sentir, quan vàrem estatjar en la nostra ànima, destinant-li lloc preferent, la primera guspira d'amor patri: d'aquell amor patri que ha constituït en totes ocasions, el substratum de la nostra vida. I ací teniu esmentades les tres característiques de l'època estudiantil del meu preclar biografiat: la joia de la vida d'estudiant, el daler constant per l'avençament dels coneixements mèdics veritat, i el sant amor per la terra nadiua.

I el meu amic arribà degudament, sense claudicacions, sense adulacions, amb el seu propi esforç, a l'assoliment del desitjat títol de metge. Va venir l'hora de la tria d'entre les majors i més sentides aficions, en relació amb la pràctica de la Medicina. I, aleshores ja doctor Roca, escollí dedicar-se a la branca més humana de la nostra carrera: aquella branca en la qual es coneixen, més de prop, les misèries i fins les degeneracions més abominables de la humanitat: aquella especialitat en què s'ofereixen els més variats problemes mèdics, la resolució dels quals exigeix, en mantes ocasions, no sols un coneixement perfecte de la malaltia i del malalt, sinó, també, un grau excepcional de serenitat per a la resolució, moltes vegades ràpida i concloent, de problemes socials d'importància